

ЗАНЯТТЯ 1-2

Французька мова: загальна характеристика і цікаві факти

Французька мова (фр. *le français*) є однією з найпопулярніших мов у світі. Це міжнародна мова кулінарії, моди, театру, образотворчого мистецтва, танцю та архітектури. Французькою мовою розмовляють приблизно 300 мільйонів людей на п'яти континентах. Французька є офіційною мовою 29 країн світу, зокрема, Франції, Бельгії, Швейцарії, Монако, Люксембургу, Канади. Також у повсякденному житті французькою мовою користується населення багатьох держав Африки, Карибського басейну.

Французька мова є однією з шести офіційних і робочих мов ООН, офіційною мовою міжнародної поштової служби, Червоного Хреста, неурядової гуманітарної організації «Лікарі без кордонів», однією з двох офіційних мов Олімпійських Ігор і єдиною мовою, що використовується для обговорення в Суді Європейського Союзу.

Французька є четвертою мовою за поширеністю в Інтернеті, третьою за популярністю в блогах, четвертою найуживанішою у соціальних мережах, четвертою за поширеністю вебконтенту.

125 млн людей у світі вивчають або навчаються французькою мовою, з них 51 млн вивчають її як іноземну мову. Щороку їхня кількість зростає на +6%.

Французька мова належить до індоєвропейської мовної сім'ї (романська група), разом з іспанською, португальською, італійською та румунською. Найбільш спорідненою мовою до французької є італійська – лексика цих двох мов подібна на 89%. Португальська, іспанська та румунська мови споріднені з французькою на 75%.

Французька мова розвинулася з народної латини та пішла від неї далі, ніж будь-яка інша романська мова. Має писемність на основі латинського алфавіту.

Перший текст давньофранцузькою мовою був написаний у 842 році – це так звані «Страсбурзькі клятви» (*Les Serments de Strasbourg*). Це був договір між братами-королями Карлом II Лисим та Людовиком II Німецьким.

Після норманського завоювання Англії Вільгельмом I Завойовником у 1066 році французька була офіційною мовою Англії більше трьох століть. Французькою мовою велися державні документи, нею користувалися правителі і знатні люди. Англійською мовою спілкувалися переважно бідняки, і її постійно витісняли. Завдяки цьому, в сучасній англійській мові від 30% до 60% слів (за різними джерелами) мають французьке походження. На гербі Великобританії є напис французькою мовою «*Dieu et mon droit*» («Бог і моє право»).

Французька мова є одним з лідерів за кількістю слів, які увійшли в ужиток інших народів. Серед запозичень можна згадати слова «кафе», «ресторан», «шампанське», «шоколад» та інші; типовим закінченням для французької мови є *-tion*, а в нашому випадку такі слова трансформуються в більш звичну «авіацію», «націю», «реакцію» тощо.

20 березня відзначається Міжнародний день французької мови.

Французька абетка

Сучасна французька абетка (фр. *l'alphabet français*) складається з 26 літер латинської абетки (з них 20 є приголосними, а 6 – голосними), п'ятьох діакритичних знаків і двох лігатур.

Літера	Найменування	Літера	Найменування
A a	[a]	N n	[ɛn]
B b	[be]	O o	[o]
C c	[se]	P p	[pe]
D d	[de]	Q q	[ky]
E e	[ə]	R r	[ɛr]
F f	[ɛf]	S s	[ɛs]
G g	[ze]	T t	[te]
H h	[a]	U u	[y]
I i	[i]	V v	[ve]
J j	[zi]	W w	[dubləve]
K k	[ka]	X x	[iks]
L l	[ɛl]	Y y	[igrɛk]
M m	[ɛm]	Z z	[zɛd]

Діакритичні знаки

Діакритичний знак (фр. *le signe diacritique*) – це надрядковий або підрядковий знак, який використовується для зміни або уточнення значення інших знаків, що позначають звуки.

У французькій мові існує 5 діакритичних знаків:

1) **accent aigu** (аксант егю): **é** – найпоширеніший діакритичний знак французької мови, але ставиться тільки над однією літерою «e»;

2) **accent grave** (аксан грав): **è, à, ù** – над останніми двома літерами не впливає на якість звуку і вживається для розрізнення значень слів;

3) **accent circonflexe** (аксан сірконфлекс): **ê, â, ô, î, û** – у перших трьох випадках впливає на вимову голосних, в останніх двох пишеться за традицією замість зниклих у ході історичного розвитку мови букв;

4) **tréma** (трема): **ë, ï, ü, ÿ** – показує, що в даному випадку не відбувається утворення дифтонга або іншого звуку;

5) **cédille** (седіі): **ç** – ставиться тільки під «с», показує, що літера читається як [s] незалежно від наступної за нею літери.

Лігатури

Лігатура (від лат. *ligo* – зв'язую) – об'єднання знаків двох літер в один друкований символ.

У французькій мові існує дві лігатури: «æ Æ» та «œ Œ», які ми знаходимо, наприклад, у словах *cœur, sœur, curriculum vitæ*.

ВПРАВИ З ЧИТАННЯ (*Exercices de lecture*)

1. Прочитайте наведені нижче слова та фрази. Що вони означають?
Lisez les mots et les phrases ci-dessous. Qu'est-ce qu'ils signifient ?

baguette [ba-'gɛt]
boutique [bu-'tik]
chaise longue [ʃɛz-'lɔ̃g]
charme [ʃɑ̃m]
comme il faut [kɔ-mil-'fo]
couturier [ku-ty-'vjɛ]
croissant [kʁwa-'sɑ̃]
déjà-vu [de-za-'vy]
garçon [gɑ̃-'sɔ̃]
grand prix [gʁɑ̃-'pʁi]
haute couture [ot-ku-'tyʁ]
maquillage [ma-ki-'jaʒ]
porte-monnaie [pɔʁt-mɔ̃-'nɛ]
rendez-vous [vɑ̃-de-'vu]
surprise [syʁ-'pʁiz]
tête-à-tête [tɛ-t_a-'tɛt]
vis-à-vis [vi-z_a-'vi]
Bon appétit ! [bɔ̃-na-pe-'ti]
C'est la vie. [sɛ-la-'vi]
Merci. (Merci beaucoup.) [mɛʁ-si-bo-'ku]
Pardon. [paʁ-dɔ̃]

- Які ще французькі слова та вислови ви знаєте?
Quels autres mots et expressions français connaissez-vous ?

2. Прочитайте назви французьких брендів.
Lisez les noms des marques françaises.

LOUIS VUITTON

CHANEL

DIOR

SAINT LAURENT

L'ORÉAL
PARIS

LANCÔME
PARIS

 GARNIER

YVES ROCHER

RENAULT

PEUGEOT

CITROËN

MICHELIN

DECATHLON

Які ще французькі бренди ви знаєте?

Quelles autres marques françaises connaissez-vous?

ЛЕКСИКА (*Le lexique*)

Числа від 0 до 10 (*Les nombres de 0 à 10*)

0	zéro [zɛʁo]
1	un [œ̃]
2	deux [dø]
3	trois [tʁwa]
4	quatre [katʁ]
5	cinq [sɛ̃k]
6	six [sis]
7	sept [sɛt]
8	huit [ɥit]
9	neuf [nœf]
10	dix [dis]

Дні тижня (*Les jours de la semaine*)

понеділок	– lundi [lœ̃di]
вівторок	– mardi [mavdi]
середа	– mercredi [mɛʁkʁvɛdi]
четвер	– jeudi [zødi]
п'ятниця	– vendredi [vɑ̃dvɛdi]
субота	– samedi [samdi]
неділя	– dimanche [dimɑ̃ʃ]

ГРАМАТИКА (*La grammaire*)

Означений артикль (*L'article défini*)

За виключенням деяких випадків, іменник у французькій мові вживається з артиклем, що вказує на його рід, число, означеність чи неозначеність. Артикль стоїть безпосередньо перед іменником і ніколи не наголошується, оскільки утворює одну ритмічну групу з іменником.

У французькій мові означений артикль (фр. *article défini*) має такі форми:

le – для чоловічого роду однини: *le métro, le café* ;

la – для жіночого роду однини: *la mode, la musique* ;

Перед іменниками, що починаються з голосної букви або з *h* німого, вживається скорочений артикль *l'*: *l'ami, l'école, l'homme*. Апостроф означає пропущення кінцевої букви *e* або *a*. Це явище називається *élision* (елізія, випущення голосного).

les – форма множини для обох родів: *les croissants, les bibliothèques*.

Однина		Множина
чоловічий рід	жіночий рід	
le (l')	la (l')	les

Множина іменників

Більшість іменників набувають у множині закінчення *-s* :

le croissant – les croissants, la table – les tables, l'ami – les amis.

Якщо іменник закінчується на *-s*, то він має однакову форму в однині і в множині: *le cours – les cours, le pays – les pays*.

Три групи дієслів

Залежно від типу відмінювання французькі дієслова поділяються на три групи.

Дієслова першої групи закінчуються в інфінітиві на *-er* : *parler, travailler*.

Винятки: *aller, envoyer*.

Дієслова другої групи закінчуються в інфінітиві на *-ir* : *finir, choisir*.

У множині теперішнього часу та в інших часах, що утворюються від цієї форми, дієслова другої групи мають суфікс *iss*.

Дієслова третьої групи (неправильні дієслова) закінчуються в інфінітиві на *-ir, -oir, -re*. До третьої групи належать також дієслова *aller* і *envoyer*. Дієслова цієї групи не мають єдиного типу відмінювання.

Дієслово *aimer*

Дієслово *aimer* («любити») [e-'me] належить до першої дієвідміни. У 1, 2, 3 особі однини теперішнього часу дійсного способу відмінюється таким чином:

Ствердна форма

j'aime [ʒem] – я люблю, мені подобається

tu aimes [ty-'em] – ти любиш, тобі подобається

il aime [i-'lem] – він любить, йому подобається

elle aime [ɛ-'lem] – вона любить, їй подобається

Заперечна форма

je n'aime pas [ʒə-nɛm-'pa] – я не люблю, мені не подобається
tu n'aimes pas [ty-nɛm-'pa] – ти не любиш, тобі не подобається
il n'aime pas [il-nɛm-'pa] – він не любить, йому не подобається
elle n'aime pas [ɛl-nɛm-'pa] – вона не любить, їй не подобається

Дієслово *aller* (1)

Дієслово *aller* [a-'le] («іти», «іхати»), хоча і закінчується на *-er*, належить до третьої дієвідміни. У 1, 2, 3 особі однини та 2 особі множини теперішнього часу дійсного способу відмінюється таким чином:

Ствердна форма

je vais [ʒə-'ve] – я іду; я їду
tu vas [ty-'va] – ти ідеш; ти їдеш
il va [il-'va] – він іде; він їде
elle va [ɛl-'va] – вона іде; вона їде
vous allez [vu-za-'le] – ви йдете; ви їдете

Заперечна форма

je ne vais pas [ʒə-nə-ve-'pa] – я не йду; я не їду
tu ne vas pas [ty-nə-va-'pa] – ти не йдеш; ти не їдеш
il ne va pas [il-nə-va-'pa] – він не йде; він не їде
elle ne va pas [ɛl-nə-va-'pa] – вона не йде; вона не їде
vous n'allez pas [vu-na-le-'pa] – ви не йдете; ви не їдете

Це дієслово вживається також, щоб запитати і відповісти як справи:

Comment ça va ? – Ça va bien, merci. (Як справи? – Добре, дякую.)

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ВПРАВИ **EXERCICES DE LEXIQUE ET DE GRAMMAIRE**

1. Назвіть числа.

Nommez les nombres.

2, 5, 8, 0, 3, 7, 1, 9, 4, 6, 10.

2. Дні тижня. Напишіть букви в правильному порядку.

Les jours de la semaine. Écrivez les lettres dans l'ordre.

- 1) AIRMD _____
- 2) EIUDJ _____
- 3) IULND _____
- 4) AEIDMS _____
- 5) AIECDHMN _____
- 6) EIENRDVD _____
- 7) EIECRDRM _____

3. Заповніть таблицю.

Remplissez le tableau.

однина (<i>singulier</i>)	множина (<i>pluriel</i>)
le cinéma	
	les croissants
la tradition	
le voyage	
	les sports
le restaurant	
	les tables
la bibliothèque	
le cours	
	les pays

4. Прочитайте слова в таблиці. Використовуючи ці слова, побудуйте речення за зразком.

Lisez les mots dans le tableau. En utilisant les mots ci-dessous, faites des phrases selon l'exemple.

Exemple : Tu aimes la danse ? – Oui, j'aime la danse. / Non, je n'aime pas la danse.

le chocolat	la grammaire	l'anglais	les cours
le cinéma	la littérature	l'architecture	les croissants
le fast-food	la mode	l'art	les discothèques
le français	la musique	l'écologie	les mathématiques
le métro	la nature	l'opéra	les restaurants
le sport	la photographie		les traditions
le théâtre	la politique		les vacances
le yoga	la télévision		les voyages

Скажіть, що подобається і що не подобається вашому другу / вашій подрузі.
Dites ce que votre ami / votre amie aime et ce qu'il / elle n'aime pas.

ДІАЛОГИ *DIALOGUES*

Прослухайте і прочитайте діалоги.

Écoutez et lisez les dialogues.

Dire bonjour

Dialogue 1

- Bonjour. Vous allez bien ?
- Bonjour ! Très bien et vous ?
- Très bien, merci !

Привітатися

Діалог 1

- Добрий день! Як у Вас справи?
- Добрий день! Дуже добре, а у Вас ?
- Дуже добре, дякую!

Dialogue 2

- Bonsoir Michel, tu vas bien ?
- Oui, ça va et toi, comment tu vas ?
- Très bien !

Dialogue 3

- Salut ça va ?
- Ça va et toi, ça va ?
- Ça va.

Dialogue 4

- Bonjour Monsieur Hollande, comment allez-vous ?
- Bonjour Madame Dupré. Très bien, merci et vous, comment ça va ?
- Ça va très bien, merci. Bonne journée!
- Merci, bonne journée à vous aussi, au revoir !
- Au revoir !

Dire au revoir

Dialogue 1

- Salut, ça va Marie ?
- Bonjour François. Oui, ça va et toi ?
- Ça va. Bon, ben, au revoir, à bientôt !
- Oui, bye, à plus !

Dialogue 2

- Bonjour Monsieur Dupont !
- Bonjour Julie, comment allez-vous ?
- Très bien, merci et vous ?
- Très bien. Eh bien, au revoir, à lundi !
- Oui, bon weekend !

Dialogue 3

- Je vais me coucher, bonsoir !
- Bonne nuit Vincent !
- Merci, à demain !

Діалог 2

- Добрий вечір, Мішель, у тебе все добре?
- Так, все добре, а як у тебе справи?
- Дуже добре!

Діалог 3

- Привіт, як ти ?
- Добре, а ти?
- Добре.

Діалог 4

- Добрий день, пане Олланд, як у Вас справи?
- Добрий день, пані Дюпре. Дуже добре, дякую, а як у Вас справи?
- Дуже добре, дякую. Гарного дня!
- Дякую, і Вам гарного дня, до побачення!
- До побачення!

Попрощатися

Діалог 1

- Привіт, як справи, Марі?
- Добрий день, Франсуа. Добре, я в тебе?
- Добре. Ну що ж, до побачення, до скорої зустрічі!
- Так, бувай, пізніше побачимося!

Діалог 2

- Добрий день, пане Дюпон!
- Добрий день, Жюлі, як у Вас справи?
- Дуже добре, дякую, а у Вас?
- Дуже добре. Ну що ж, до побачення, до понеділка!
- Так, гарних вихідних!

Діалог 3

- Я йду спати, до побачення!
- На добраніч, Венсан!
- Дякую, до завтра!

Dialogue 4

- Au revoir !
- Merci beaucoup ! Au revoir et bonne journée Monsieur !
- Merci, vous aussi !

Dialogue 5

- Bonjour Daniel, tu vas bien ?
- Salut Claudine ! Oui, ça va et toi, comment vas-tu ?
- Ça va. Tu vas en cours de français ?
- Oui, et toi, tu vas en cours d'allemand ?
- Oui. Alors, à tout à l'heure !
- Oui, à tout de suite à la bibliothèque !
- OK, salut !
- Bye, bon cours !

Діалог 4

- До побачення!
- Дуже дякую! До побачення і гарного дня, пане!
- Дякую, Вам також!

Діалог 5

- Добрий день, Даніель, як справи?
- Привіт, Клодін! Добре, а у тебе як справи?
- Добре. Ти йдеш на заняття з французької?
- Так, а ти, ти йдеш на заняття з німецької?
- Так. Тоді до скорої зустрічі!
- Так, до скорої зустрічі в бібліотеці!
- Добре, бувай!
- Бувай, гарного заняття!

ЗНАЙОМИМОСЯ З КУЛЬТУРОЮ

DÉCOUVERTES CULTURELLES

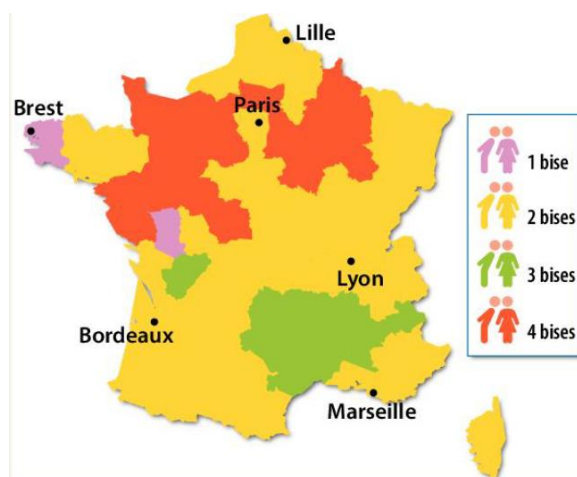
Як вітаються французи?

Коли французи чемно звертаються до кого-небудь, вони говорять *Bonjour, Monsieur* або *Bonjour, Madame / Mademoiselle*. У цьому випадку необов'язково знати прізвище того, до кого звертаються. Проте в службових обставинах треба додавати прізвище: *Bonjour, Monsieur Dufour* !

Звернення *Mademoiselle* вживають, коли звертаються до дівчат шкільного віку або до жінки, яка так себе відрекомендувала. Дорослу жінку, особливо жінку з дітьми або жінку на офіційній посаді, називають *Madame*, незалежно від того, одружена вона чи ні. Однак, жінку за прилавком магазину називають *Mademoiselle* навіть тоді, коли вона одружена.

Salut ! означає «Привіт!» і вживається як при вітанні, так і при прощанні.

Коли французи знають один одного ближче, вони обмінюються поцілунком: торкаються один одного щоками, а поцілунок (*la bise*) лунає у повітрі. Кількість таких поцілунків (один, два, три або чотири) залежить від місця проживання або ж соціального рівня. Що стосується інших франкомовних країн, то у Швейцарії та Люксембурзі прийнято цілуватися тричі, а в Бельгії – один раз. Серед чоловіків потискання рук більш поширене, ніж *la bise*.

Faire la bise

Serrer la main

МОВЛЕННЄВІ КЛІШЕ

Привітатися Добрий день, пане (пані, панно). Добрий вечір, пане (пані, панно). Привіт.	Saluer (Dire bonjour) Bonjour, Monsieur. Bonjour, Madame. Bonjour, Mademoiselle. Bonsoir, Monsieur. Bonsoir, Madame. Bonsoir, Mademoiselle. Salut.
Запитати як справи Як у Вас справи? Як у тебе справи? Як справи?	Demander comment ça va Comment allez-vous ? Comment vas-tu ? Comment ça va ? Ça va ? Ça va bien ?
Відповісти як справи Добре, дякую. Дуже добре, дякую. Дякую, непогано. Так собі. Не дуже добре. Погано. Як зазвичай. Як завжди. А Ви? (А у Вас?) А ти? (А у тебе?)	Dire comment ça va Ça va bien, merci. (Ça va) très bien, merci. Merci, pas mal. Comme ci, comme ça. Bof. Ça ne va pas. Pas très bien. Ça va mal. Comme d'habitude. Comme toujours. Et vous ? Et vous-même ? Et toi ? Et toi-même ?

Попрощатися	Prendre congé (Dire au revoir)
До побачення, пане (пані, панно).	Au revoir, Monsieur.
	Au revoir, Madame.
	Au revoir, Mademoiselle.
Бувай.	Salut.
	Bye.
	Ciao.
До скорої зустрічі (<i>сьогодні ж</i>).	A tout à l'heure.
	A tout de suite.
	A plus tard.
	A plus.
До вечора.	A ce soir.
До зустрічі (<i>через день-два</i>).	A bientôt.
До завтра.	A demain.
До понеділка.	A lundi.
На добраніч.	Bonne nuit.
До побачення і гарного дня.	Au revoir et bonne journée.
До побачення і гарного вечора.	Au revoir et bonne soirée.
До побачення і гарних вихідних.	Au revoir et bon weekend.